

**Мовленнєва соціалізація за допомогою дитячих віршів із
збірки "Mother Goose Rhymes"**

Одне із основоположних соціальних явищ, що забезпечує існування людини в середині суспільства, є процес соціалізації. Це комплексний процес становлення особистості, засвоєння індивідом певної системи знань, норм і цінностей, які дозволяють йому бути повноправним членом суспільства [4].

Соціалізація особистості починається з перших років життя і закінчується періодом громадської зрілості людини, а по деяких аспектах вона продовжується все життя [3]. Безперечно, процес соціалізації має свої специфічні особливості на різних етапах життя людини: дитинства, юності, молодості, зрілості та старості.

В дитинстві, коли започатковується соціалізація, приблизно на 70% формується людська особистість. Дитина засвоює систему людської культури, основним знаряддям якої визначається мова та мовлення [2]. Жодне суспільство не може існувати без мови, яка є засобом комунікації.

Важливим джерелом культури народу є дитячі пісні, віршики, казки, які відкривають перед малюками світ реального та уявного, показуючи, як влаштований світ, та що таке добро чи зло. Добре відомими а англomовному світі є ліричні дитячі вірші з збірки англійської народної поезії "Матінки Гусині" ("Mother Goose Rhymes"). Це збірка колискових пісень, загадок, вішових абеток, лічилок, жартівливих віршів, загадок, примовок, прислів'їв та рядків із самих несподіваних джерел: політичних куплетів, народних книг, які промовляли батьками, щоб розважити або заспокоїти дитину [5].

Вивчаючи ці римовані рядки, діти залучаються до культури народу, знайомлячись з соціальним розшаруванням суспільства та відносинами між різними соціальними прошарками, визначаючи свою соціальну ідентичність. "Mother Goose Rhymes" описує професійну і щоденну діяльність різних соціальних групи:

- знаті: *When good King Arthur ruled this land...* [5 : 40];
- представників різних професій: пекарів, перукарів, фермерів, лікарів тощо: *Cobbler, cobbler, mend my shoe...* [5: 74]; *Doctor Foster went to Gloucester...* [5: 96];
- батьків, матерів і дітей: *My father he died, but I can't tell you how...* [5: 91], ... *What little good work my mammy has done...* [5: 81];

чоловіків і дружин: *The fiddler and his wife*... [5: 94].

Персонажами віршиків стають домашні тварини і птахи, яких малята можуть спостерігати в своєму оточенні.

Знайомлячись з віршиками, малята вчаться, як поводитися в різних ситуаціях:

- вітатися при зустрічі: *Good morning, Mrs. Hen*... [5: 113];
- звертатися до дітей та дорослих людей: *Madam, I've got ten*...[5: 113], *Good morning, Father Francis*...[5: 93];
- бути ввічливим: ...*"I thank you"* ... [5: 406] ;
- поводитися гарно: ...*Oh, my dear babby, lie still* [5: 41];
- допомагати батькам: *I washed my mammy's dishes* [5: 62];
- турботливо ставитися до домашніх тварин: ...*where is the boy who looks after the sheep?*... [5: 63];
- цікаво розважатися: *Boys and girls come out to play*... [5: 63].

Мовленнєва соціалізація дітей – це комунікативна діяльність, орієнтована на дітей, які набувають свій соціальний досвід через комунікацію. Аналізовані віршики мають форму монолога (*This is the house that Jack built*... [5: 126]) або діалогу (*Little maid, pretty maid, whither goes thou?* ... [5: 148]).

Деякі віршики мають модель сімейної розмови, яка контролює поведінку дитини, переконує, заспокоює і навчає її:

1) *Never mind, baby, mother is by*...” [5: 43];

2) *Come when you're called,*

Do as you are bid,

Shut the door after you,

Never be chid [5: 78] .

Сім'я виступає першим і головним інститутом соціалізації, оскільки перша людина, з ким дитина починається спілкуватися і відчувати в ньому потребу - це мама або інша людина, яка її замінює,

Мовленнєва соціалізація передбачає не тільки застосовувати мову як засіб засвоєння знань і цінностей суспільства, а й навчитися використовувати мову для досягнення певної мети.

Цілеспрямована мовленнєва дія, що здійснюється згідно з принципами і правилами мовленнєвої поведінки, прийнятими в даному суспільстві, визначається в сучасній лінгвістиці як мовленнєвий акт. Мовленнєва соціалізація дітей включає в себе і оволодіння мовленнєвими актами – мінімальними одиницями нормативної соціомовленнєвої поведінки, формами міжособистісного мовленнєвого спілкування, яким забезпечуються відповідні соціальні потреби.

В мовленнєвих актах актуалізуються прагматичні типи речень [1: 271]. Вивчаючи віршики "Матінки Гусині" ("Mother Goose Rhymes"), діти вчаться будувати різні прагматичні типи речень:

1) констативи, комунікативно-інтенційний зміст яких полягає в твердженні: *I had a little dog, and his name was Blue Bell...*[5: 56];

2) промісиви (речення-обіцянки, коли адресат зацікавлений в тому, про що йде мова в реченні):

*Put on your mittens, you silly kittens,
And you shall have some pie* [5: 139];

3) менасиви (речення-погрози, коли адресат не зацікавлений в тому, про що говориться в реченні):

*What! Lost your mittens, you naughty kittens!
Then you shall have no pie* [5: 137];

4) перформативи (їх характерною особливістю є часова співвіднесеність до моменту мовлення, промовляючи їх мовець не повідомляє ні про що, а здійснює дію): *I thank you..* [5: 406];

5) директиви, що виражають пряме спонукування адресата до дії:

Dance to your daddy... [5: 81];

6) квеситиви (питальні речення в їх традиційному розумінні):

Ah, Pussy, are you there? [5: 189].

Отже, збірка англійської народної поезії "Матінки Гусині" ("Mother Goose Rhymes") є важливим ресурсом в підготовці дітей до життя у світі дорослих. Проблема соціалізації особистості дітей є надзвичайно важливою, оскільки її успішність визначає можливість особистості повноцінно функціонувати в суспільстві як активного суб'єкта.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1.Иванова И.П., Бурлакова В.В., Почепцов Г.Г. Теоретическая грамматика современного английского языка / И.П. Иванова, В.В. Бурлакова, Г.Г.Почепцов. – Москва: Высшая школа, 1981. – 285 с.

2.Мовленнєва соціалізація дітей молодшого шкільного віку. Режим доступу : <http://vuzlib.com/content/view/951/94/>

3.Основні етапи соціалізації особистості. Режим доступу : osvita.ua

4.Соціалізація. Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

5.Mother Goose Rhymes. – Moscow: Raduga Publishers, 1988. – 684

р.